નયેરંગે અફલાક

૨૫૭૩ ઉર્દૂ

નુરૂદ્દીનઅલી વ બદરૂદ્દીન હસન

નાટક તીન બાબકા

——:O:——

વાસ્તે બ.સો આમકે છાપકર શાયઅ

મહમદ મીરઝા મુખી

ઝબાને ઉર્દુ બહર્ફે ગુજરાતી

અશઆર

અલગરઝ યેહ નયેરંગે અફલાક હયે.
સરાસર યહ કિસ્સા અલમ નાક હયે.
કરે લાખ કોશીસ યહાં પર કોઇ.
લીખ્ખા હોજો કિસ્મતમેં હોગા વોહી.

મુંબઇ :

ધી રાઈઝીંગ સ્ટાર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમે છાપા હયે

ઇ. સ. ૧૮૮૯.

કીમત તીન આને.

નયેરંગે અફલાક

ઉર્ફે

નુરૂદીનઅલી વ બદરૂદીન હસન.

નાટક તીન બાબકા

——:o:——

વાસ્તે ખાસો આમકે છાપકર શાયઅ કીયા

મહમદ મીરઝા મુખી

જબાને ઉર્દુ બાહર્ફે ગુજરાતી

અશઆર

અજાએબ યેહ નયેરંગી અફલાક હયે.
સરાસર યેહ કિસ્સા અજબ નેક હયે.
કરે લાખ કોશાસ વહાં પર કોઇ.
લીખા જોજો કિસ્મતમેં હોગા વોહી.

મુંબઇ :

ધી રાઇઝીંગ સ્ટાર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમે છાપા હયે

ઇ. સ. ૧૮૮૬.

કીમત તીન આને.

નયેરંગે અફલાક

ઉર્ફે

નુરૂદીનઅલા વ બદરૂદીન હસન

બાદશાહ..............શાહે કેરૂ.

સમસુદીન મહુમદ......વજીર શહેરે કેરૂ.

નુરૂદીન અલી.........વજીર શહેરે કેરૂ.

બદરૂદીન હસન ......પીસરે નુરૂદીનઅલી.

જો જાએ નુરૂદીનઅલી...માદરે બદરૂદીન હસન.

જો જાએ બદરૂદીન......દુખતરે સમસુદીન મહમદ.

હુમાયુન ....ગુલામ વઝીરે બાંસરા.

ઉસકે સીવા જીન, પરી, અહેલેકારાં, ફકીરો,
સાહેલીઆં, ગુલામ વગેરાં,

બાબ·પહેલા--પરદા પહેલા.

શાહેરે કેરૂ.

શામશુદ્દીન મહમદકા મકાન.

(દીખલાઇ દેના શમશુદ્દીન મહમદ ઓર નુરદીન અલીકા)

ગઝલ.

(કીસી મસ્તકે આનેકી આરજુ હય)—એ રાહા.

શામસુદીન મહમદ—

બીરાદર હય આજ બસ મેરા યે ખીયાલ
જરા સોચો ઓર સમજો મેરા સવાલ—બી.
દો ભેને જો આપસમે હોવે બહમ
સાનો શાલમે ભી ન હોવે એસો કમ—બી.
ઉસે જો કરે દોનો શાદી બહમ
મગર હમસે રૂતબેમેં ન હોવે કમ—બી.
તુમારી હય ઇસમે ભલા મરજી કયા
બતાવો મુજે જલ્દ બહેરે ખુદા—બી.

વોહી રાહ

નુરદીનઅલી—મેરી વો ખુશી હય જો તેરી ખુશી
મે તાબે હું મરજીકા ભાઇ તેરી—મે.
હકીકતમે ગઇ બોહત ખુબ હય
મેરે દીલકો યે બાત મરગુબ હય—મે.

બેત

સમસુદીન મહમદ—ઇલાહદ મેરે દીલકો હયે યે ખીઆલ
આ ગર કાર મુશકીલ હયે ઓર હય મજાલ

કે જોજા મેરી ઓર તેરી એક જા
બહમ હોવે યે એક શખ હો મીના·
તેરે ગરમે ભાઈ હો પેદા પીશર
ખુદા દે મુજે લડકી રશકે કમર
કરે શાદી દોનોકી બા એક દીગર
રહે શાદ દોનો ઇશી જાએપર
બદ્દુ કરૂં નીન લોંડી અતા
રહે જોકે ખીદમત મેં ઉસકી સદા
ઉસે ઓર દીનાર દુસે હજાર
કંઇપર ગનોકો બનુ જમે દાર

બેત.

નુરૂદ્દીનઅલી—નહી બાત ભાઈ તુમારી બજા
તુમે ચાહીએ કરની શરમો હઆ
બતાવો કહાંકા યે દસતુર હય
ખીરદમંદકે શામને દુર હય
નહી આપ દુનીઆસે વાકીફ જરા
કે હોતે હય કયા કયા રશાઇમ અદા
બોહતાહી જહામે હય યે રશમ તેજ
કે દેતા હય લડકીકા વાલીદ જેહજ
તુમે ચાહીએ દેની યે ચીજ સબ
જોબર અકશ કરતે હો મુજે તલબ

બેત.

શામશુદ્દીન મહુમદ—નહીં નુરૂદીન તેરા કહેના સવાબ
મેરા દીલ હુઆ તુજસે જલકર કબાબ
મરી કીશ કદર તુને ગુશતા ખીઆં
કીઆ ખુરદીઅત પર ન તુને ધીઆં

હુઇ મેરી લડકી ઝલીલો હકીર
તેરા લડકા ઠેરા અમીરો વઝીર
વઝીરાતપે અપને તું નાઝાં હુવા
હુવા અપને નઝદીક હમસર મેરા
કરે અપને દીલમે ગર ફીકરે રશા
તો જાહેર તુઝે હોવે રૂતબા મેરા
તુઝે સાથ મેં અપને અયે પુર ગરૂર
શહર લે ચલું બાદશાહકે હજુર
દીલાવું વહાં તેરે કીએકી શઝા
હમેશા રહે તુજકો યાદ યે મઝા

(જાના શમસુદીન મહમદકા)

ગજલ.

(બેજાર હય કોન ઓર કહો જરદાર કોન હય ?)—એ રાહ

નુરદીનઅલી—અએ ચરખ પુર શીતમ તુઝે આઝાર કીયા હુવા ?
દુશમન જો બુવા મઝુવા, મેરી જાનકા હુવા ?—અએ
મએને કહીથીં બાતયાં પર નીદાકસે
અએસી જરાસી બાતપે ફીતના બપા હુવા—અએ.
યા એકતો અહાં અભી દીલમેં ગમે પીદર
બેઠે બીઠાઇએ એકશો યે દુસરા હુવા ?—અએ ચરખ
સુરખત પસંદ આતી હય રએનેસે ઇસ જગે
રહેના યાંહકા અબ મુઝે હીસરત ફીઝા હુવા—અએ.
આવું બશરતે જીંદગી વાપશ ન ફીર કભી
ઇસ જાએસે ઉચાટ ગજબ દીલ મેરા હુવા—અએ.

(જાના નુરૂદીન અલીકા)

બાબ પહેલા--પરદા દુસરા.

જંગલ.

(આના નુરૂદીન અલીકા ઔર ભુલના રાહકા)

ગજલ.

(ગમે કુદરતમે અએ જાના મુજેવો બેકરારીથી)—એ રાહ.

નુરૂદીનઅલી—હમારા ગરદીશે ગરદીશ, સર ચકરાય જાતા હયે
જમાનેકી કમ વ બેશીશે દીલ ગભરાય જાતા હય—હ.
યહાં હમ અપને દીલશે આપહી બેજાર હય બએકે
ફલક ઈસપર ન અએ રંજો મહન દીખલાએ જાતા
હય—હમારા
ખુદા જાને બરશના હય કહાં ઘશ ચશમે ગીરીઆકા
મેરે દીલપર શહાબે ગમ ગજબકા છુએ જાતા હય—હ.
કીઆ આવારા ગુરબતમે ન છોડાપર મેરા પીછા
ગજબ હય અબતલક તલવા, મેરા ખુજલાએ જાતા
હય—હમારા

ઝબાની.

નુરૂદીનઅલી—અફશોશ હમ નીકલતા હએ ન મંજીલે મકશુદકા પતા મીલતા હય, ચલતે ચલતે થક ગયા હમ નીકલતે નીકલતે અટક ગયા ખુબ ગુરબતમે ખરાબ કીઆ માલુમ નહીં બાંશરા કીતની દુર હય શખતી એ મંજીલસે દીલ ચુર હય કંઈ હમદમ હય ન ગમ ખુવાર હય આબ મુજે જીના દુશવાર હય કહાં જાવું કીસીસે પતા પુછું. અફશોશ.

(જાના નુરૂદીન અલીકા(

બાબ પહેલા--પરદા તીસરા.

શહેરે બાંસરા.

(આના નુરૂદીન અલીકા ઔર ખુશ હોન
ઈમારતે શહેરકી દેખકે)

ઠુમરી.

(પીઉકે ચીત્ર બીન પ્રીતમ પ્યારે)—એ રાહ.

નુરૂદીનઅલી—દીખાઇ હકને સુરત બાંશગકી,
રફુનત શહેરકી મુજકો અતાકી.
હય કશ ચીજોમે પાસ કેરૂ,
નઝર આતી હય યાં કુદરત ખુદાકી.
મકાં હરએક ઔર મકાને આલમ,
જમી ખુલી હય બરી બાંસરાકી.
મકાંકી ઝુરતેઝુ કરતી હય લાઝીમ,
કોઇજા ગરચે મીલે જાએ કજાકી.
(જાના નુરૂદીન અલીકા)

———:o:———

બાબ પહેલા--પરદા ચોથા.

બાંસરાકે વઝીરકા મહેલ.

(ખબર કરના હુમાયુન ગુલામકા અપને વઝીરસે
આજન બી દેખકર નુરૂદીન અલીકા

મસનવી,

(અરે કોન હય તું તેરા કયા હય નામ)—એ રાહ

હુમાયુન—શુનો અરજ મેરી અએ વાલા શીફાત
કે દેખી હય મએને નઇ વારે દાત

ગુજર મેરા બાજારમે જબ હુવા
નજર આયા એક તરફ તર માજરા
જવાન એક બાહાદુર ફકીરે હકીર
શરે રાહથા યહાં શકુનત પજીર
ઉસે દેખ કહેતાથા મેરા જમીર
કીસી શાહેરકા હય અમીરો વજીર
તલાસે મકાંકી ઉસે જોશ થા
મુશાફીરથા ઔરખાને બરદોશથા

ચાલી રાહ.

વઝીર—હુમાયુન બરાએ ખુદા જલદતર
મેરે પાસ ઉસ સખસકો લેકે આ
કોઇ દેખું આફત રશીદા ન હો
શયા એ ફલકસે તપીદા ન હો

(જાના હુમાયુનકા ઓર સાથ લે આના નુરૂદીનઅલીકો)

બેત.

વઝીર—સુનાવો મુજે હાલ અપના જરા
ગુજર આપકા કીસ તરહેસે હુવા
સુનાવો મુજે અપના હશબો નસબ
કે હએ નામ કીઆ આપકા કીઆ સબબ
કીસી સખશકી હય આપકો મુતલાશ
દીઆ દીલમે હય ઘુસત જુએ મઆશ

નુરૂદીનઅલી—ન પુછો મેરા હાલ અયે ઝી કરમ
કીસી વખત મેં થા મએ શાહેમ હશમ
હુવા ગરદીશે ચરખશે ચશમ નમ
મોહીબ દુશમને જા હુવે એક કલમ

વતનસે કરી ઈશ લીએ રૂખસતી
સે આઇ મુજે દશતમે બે બશી
હુવા દસ્ત મે એક ખીજર રહે નુંમા
દીખાઇ મુજે વહાં રહે બાંસરા
ખુદા ખુશ રખે તુમકો લેલો નહાર
કદમ બોસ તેરા હુવા ખાક સાર
અગર હો શકે એક દીજીએ મકાં
સુનાવુંગા ફીર આપકો દાસતાં

———:o:———

બાબ પહેલા--પરદા પાંચવા.

શાહેરે કેરૂ.

(વાપસ આના સમસુદીન મહમદકા શીકાર ગાહસે
ઓર તલાશ કરના નુરૂદીન અલીકા,

ઝબાની.

શમશુદીન મહમદ—બીગાદરકી તલાશમે ચીનો, મહાનચી દીમશકમે ઓર સબ ઠીકાને ઘુડવાયા લેકીન કહી ઉસકા શુરાગ ન મીલા ખુદા જાને દુરે મકસુદ કીસ પરદેમે હય અગર મેં અએશા જાનતા તો કભી અએસે સખ્ત કલમાતસે પેશ ન આતા શાએદ ઉસ ગેરત ઝદેને મેરી મલામત કરનેસે જીલા. વતની અખતીઆરકી અફસોસ.

ગઝલ.

(તુમારા દીલ અગર હમસે ફીરા હય)—એ રાહ.

શમશુદીન મહમદ—પીયારે નુરૂદીન બતલા કહાં હય,
તેરે ગમમે બીરાદર નીમ જાં હય—પીયારે.

બોહોત ઢુંઢા દીમસકો હલબ સારા,
મકાં તેરા મકાને લામકાં હય—પીયારે.
સીવા તેરે નહીં ગમ ખ્વાર કોઇ
મુજે હર વકત તેરાહી ધીઆં હય—પી.
શુખક સારી હુઇ અએસી ખુસીકા,
મરે તનપર તો જામા ભી ગીરાં હય—પીયારે

(ગમગીન હોકર જાના શમસુદ્દીન મહમદકા)

——:o:——

બાબ પહેલા--પરદા છઠા.

બાંસરા,

(દીખલાઈ દેના વઝીરે બાંસરાં, નુરૂદીન અલીકા, ઓર દુખ્તરે વઝીર બાંસગકી.

ઝબાની,

વઝીર—અર ખુરદાર તુમારી દાસ્તાન બડી હયરત અંગેઝ હય, તકદીરને તુમ જેસા જલીલુલ કદર દામાદ મેરે કીસમતમે લીખ્ખાથા અબ જાવ તુમારી જોજા તુમારી મુંતઝીર હોગી

નુરૂદીનઅલી—શુક્ર પરવર દેગારકી.

(વઝીરકા અપની દુખ્તરકે સાથ નુરૂદીનકા હાથકો હાથ મીલાના ઓર દોનોકી શાદી કર દેના)

વઝીર—સુન અએ પીસર મેરી જઇફીકે લીએ મએ ઇસ મુલકકી વઝીરાતભી તુજે ઇનાયત કરતા હું.

(ફરજંદ પયદા હોના નુરૂદીનઅલીકે ઘરકો ઓર શુકર બજાના નુરૂદીન અલીકા ઓર ગાના.)

ગઝલ.

(ટહે કયા આજ શાહજાદી વાહશત હય તુમકો)—એ ગઇ.

નુરૂદીનઅલી—કરૂં સુક્ર પહેલે મે અપને ખુદાકા

કીઆ જીસને હાકીમ મુજે બાંમ્રુશાકા—કરૂં
વજીરાત મુજે યહાંકી ઉસને અતાકી
કીયા હમનશી યહાંકે ફરમા રવાકા—કરૂં
કીયા સાહેબે માલો હશમત યહાંપર
દીખાયા તમાશા યે જુદા શખાકા—કરૂં
દીયા એક ફરજંદ સાલેહ ખુદાને
કે હય બદરૂદીન નામ ઉસમેહ લકકા—કરૂં
જો ચાહે કરે ઓર કરતા હય દીનરાત
નહી કામ ઉસબાપે અકલો જીકાકા—કરૂં

પરદા પડતા

——:o:——

બાબ પહેલા--પરદા સાતવા.

કેરૂ.

(નુરૂદીનઅલીકે ન મીલનેસે મગમુમ હોના શમશુદીન મહમદકા ઓર શાદી કરની મજબુર બાદશાહકે હુકમસે.);

મસનવી.

(કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મઅે)—એ રાહ.

સમસુદીન મહુમદ—તેરે બીન હય ભાઇ બોહોત બેકરારી
બજુજ તેરે હય જીંદગી મુજકો ભારી—તેરે
ફલા ફુલા બાગે ઉમેદ હય હય
કરી ચશમે ગીરીઆંકો અશક બારી—તેરે
કહાં તક કરૂં ઝબત મે જોશ દીલકો
હુવા ચશમ ગીરીઆંસે આબ ખુન જારી—તેરે
તેરે ગમમે ગમગીન નહીં કોઇ ભાઇ
અંધેરા હુવા ચશમે નર ગશપે તારી—તેરે

હુઆ હુકમ શાહકા કે કર જલ્દ શાદી
કહાં તક કરૂં અબ તેરી ઇંતેજારી—તેરે.

જાના સમસુદીન મહમદકા

——:o:——

બાબ દુસરા--પરદા પહેલા.

બાંસરા.

નુરૂદીન અલીકા મકાન વફાત પાના નુરૂદીન
અલીકા ઔર નશીહત દેના અપની જોજાકો.

ગજલ.

(બની આદમ ન હો ગાફીલ ખુદાકી મહેરબાનીસે)—એ રાહ.

નુરૂદીનઅલી—લબોપર જાન હય મેરી અજલકી ઇનતેજારી હય
પીઆરી જાનીબે મુલકે અદમ રૂખશત હમારી હય—લબો
નજર કરતાહું જબ આમાલ પરમે ચશમ હશરતસે
ખુદાસે અપને ઇશીઆંકી તરફસે શરમ શારી હય—લબો
યે દુનીઆ ચંદરોઝકી હય મુવા કોઇ પહેલે કોઇ પીછે
મેરી જાં સબરકર ગરયે અબસ હય મુફ્ત જારી હય—લબો.
ખુના લાવો કોઇ ઉસકુ કહાં હય લખતે,દીલ મેરા
ફકત મુજકો ઉસીકે દેખનેકી ઇનતેજારી હય—લબો,

દાખીલ હોના બદરૂદીન હશનકા ઔર
વસીયત કરના નુરૂદીનઅલીકા.

ગજલ.

(ફીરાતા હય હમે કહાં કહાં યે કીસમતતા બદલ જાના)—એ રાહ.

નુરૂદીનઅલી—જરા સુન ગોસે દીલસે હાલ બદરૂદીનહશન મેરા
કોઇ દમમે યાંસે કુચ હય અએ જાને મન મેરા—જ.
મેં અપને ભાઇસે યહાં લડકર આયાથા પીઆરે
રહે તુજકો માલુમ ખાસ કીર હય વતમ મેરા—જરા.

પીદર મેરા વજીરે શાહે કોરથા હયાતીમે
હય અબ મુમતાજ ઉસજા ભાઇ શમશુદીન હશનમેરા—જરા.
દીએ જાતા હું એક કાગજ નવીશતા હાથકા અપને
તુજે માલુમ હોગા સર બશર રંનજો મહન મેરા—જરા.
લીખ્ખા હય અએ પીશર ઇસમે તેરી તારીખ પએદાએશ
શીવા ઇસકે રકમ હય ઓરભી શાદીકા શુન મેરા—જરા
મર જાના નુરૂદીનઅલીકા ઓર જારી
કરના માદરે બદરૂદીનહશન વખ્ખુદક

બેત.

જોજા નુરૂદીનઅલીકો—
હુઇ હય કોનસી ફરમાએ આએસી ખતા હમસે
ખુદાકે વાસ્તે બોલો પડેહો કાઉં ખફા હમસે
હસાનેકે એવજ જો તું નાહક હમકો રૂલાતા હય
સણી કીસતરેહ જાએ અબ ફલક તેરી જફા હમસે
કરે કયા ઇસ જગે રહેકર હમારા કોન બએઠા હય
નહી લગનેકા દીલ હરગીજ હુઆ અબ બાંસરા હમસે
(પરદા)

—:o:—

બાબ દુસરા--પરદા દુસરા.

દરબાર બાદશાહ બાંશરાકી.

(ગુસે હોના બાદશાહકા બશ બબકે બદરૂદીન હશનકે
ન આનેકી દરબારમે ઓર કહેના અપને વજીરસે

બેત.

બાદશાહે બાંસરા—બહોત બદરૂદીન હો ગયા નાબકાર
હુવા ગરક નખુતમે લેલો નહાર
હમારા ગયા ભુલ મુજરા સલામ
પીદરકે અલમમે હુવા શોગબાર

મુકરર શજા ઉસકી દુંગા ઉસે
નીકાલુંગા મે દીલકા અપના બુખાર
ગીરફતાર કર જલ્દ ઉસકો વજીર
મેરે રૂબરૂ ઉસે ખીંચલા એક બાર
મહેલ મકાં ઉસકે મીસમાર કર
ન તાખીર ફરમાંમે હો જીનહાર

જાના વજીરકા

——:0:——

બાબ દુસરા--પરદા તીસરા.

(બાંસરા શહેરકા એક રાસતા દીખલાઇ દેના
બદરૂદીન હશનકા અંદેશા કરતે હુવે)
દાખીલ હોના એક ગુલામકા, ઓર ખબર
દેના બદરૂદીનકો

ઝબાની.

ગુલામ—જનાબે આલી અગર આપકો અપની જાન અજીજ હય તો જલ્દ બચાઇએ બાદશાહને આપકે અદમ હાજરીસે નાખુશ હોકર વજીરે શાનીકો આપકો ગીરફ-તારીકે લીએ ભેજા હય.

બદરૂદીનહસન—અએ નીમક હલાલ ગુલામ ખુદા તુજકો ઇસ્તે ઓર ખવાઇકી એરકીજા દે.

ગુલામ—ખુદાવંદ ફોજ બોહોત અનકરીબ આગઇ હય શીવાએ જાન બચાનેકે કુછ નહી હો શકતા.

જાના દોનાકા

——:0:——

બાબ દુસરા--પરદા ચોથા.

કુબ સ્તાન.

કબરે વાલીદ બદરૂદ્દીન હશનકી ઓર જારી કરતે
હુવે આના બદરૂદ્દીન હશનકા.

મસનવી.

(કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએ)--એ રાહ

બદરૂદ્દીન હસન—જરા દેખ વાલીદ મેરા બશતે હાલ
હુઇ જીંદગી મુજકો જાનકા વબાલ
મેરે હાલપે કર નજર બહેરે હક
કીઆ મુજકો અફલાક ને પાયમાલ
જફાએ બહોત શ'હને હમપે હયકી
ન ગુજરાથા તુજકો અભી એક સાલ
કીઆ ધરકા તારાજ સબ માલોજર
મકાં તોડ કર દીએ હય પાયમાલ

(વાલીદકે કબરપે સીર રખકે જારી કરના
બદરૂદીનકા, ઓર એક જીનકા બદરૂદીનકે
દેખકે તાઆજુબ હોકર જાના

——:0:——

બાબ દુસરા--પરદા પાંચવા.

દાખીલ હોના એક જીનકા એક પરીકે સાથ

બેત.

જીન—અજબ મએને દેખા યયાં માંજરા
કે અબ તક ઠીકાને નહીં દીલ લગા
વહાંસે મજાર એક નજદીક હય
પડ હય વહાં ખુફ્તા એક માહેલકા

જમી ચુમતી હય કદમ શોકશે
કીઆમત હય કામન શે ઉસકી બપા
ટપકતા હય ચહેરેસે નુર ઇસ કદર
મકાં જીસકે પરતોસે રોશન હુવા
બંદીઆલમે ખુવાબમે તકતકા
કે બચકર ન જાએ કોઇ ચલા
લબે સુરખ ઉસકે ઉગલતે હય લાલ
શગસર વો લાલ બદખશાં હુવા
ખુદાકી કસમ હએ મુજે અએ પરી
કહીં અએસા દેખા ન હમને સુના
જો ખાઇશ તુજે ઉસકી હો દીદકી
મેરે સાથ ચલકર ઉસે દેખ આ.
પરી—કોઇ ઇસ સીકલકા દેખા ન સુના
હકીકત મે તેરા કહેના હય બજા
મગર મએને દેખી હય એક વારદાત
ગુજર આજ કેહમે મેરા હુવા
વહાં સમસુદીન નામે હય એક વજીર
વો રખતા હય દુખતર બડી મહેલકા
કહાથા ઉસે શાહને કે અએ વજીર
મેરે સાથ કર ઉસકી તું કત ખુદા
ન માના મગર ઉસને ફરમાને શાહ
કીઆ ઉજર ઇસ બાતકા બરમલા
ભતીજેસે શાદીકા કોલો કરાર
બીરાદરસે મે અપને હું કર ચુકા
શુના જબકે ઇસ બાતકા યે જવાબ
હુવા બાદશાહ સુનકે અજબ ઓર ખફા
વહીં અપના શાહીરા તજવીજ કર

પકડ ઊકદ જલ્દ ઉસકો ભીજવા દીઆ
હુવા મુબતલા દરદો ગમમે વઝીર
કલક હય મુઝે ઇસકા અજબ યે બડા
ઉઠા લે ચલે ગરહો તેરી સલાહ
કરે બીયાદ દોનુંકા વહાં બરમલા
મદદ પર તેરી ઇસમે હોવે જરૂર
રહેગા યે મમનુન તેરા સદા

દોનોકા જાન

——:o:——

બાબ દુસરા--પરદા છઠા.

કેરૂ

(લે આના જીનકા બદરૂદીન હસનકો સમસુદીન વઝીરકે મકાનમે ઔર તરતીબ શીખાના બદરૂદીનકો.

જબાની.

જીન—(બદરૂદીન હસનકો એક બાજુ લે જાકે) મજલીસમે જા કર દુલાકે હમ પહેલુ બેઠજા ઔર કીસીસે ન ડરના હમ કુતોકુ અભી હકાલ દેતે હય.

(જાના બદરૂદીનકા તખ્તકે નજદીક ઔર બેઠના, ઔર દાખલ હોના દુખ્તરે શમશુદીન મહમદ સાહેલીઓકે સાથ ઔર દોનાકી નીકાહોની ઔર સાહેલીઓકા ગાના)

ગજલ.

(શાદીએ જુલવયે ગુલફામ મુબારક હોવે)—એ રાહ.

સાહેલીઆ—તુમકો ફુલોકો હાર સદા મુબારક હોવે
રશકે દુશમનકે લીએ પ્યાર મુબારક હોવે
ફજલ ખુદાસે સદા શાદ રહો દુનીઆમે

અએસો અશરત તુમે હરબાર મુબારક હોવે
કરને લાયા ફલકભી દુરે અનજુમ શદકે
નજર ઇશકી દુરે શેહવાર મુબારક હોવે

જાના શાહેલીઓકા

ગજલ.

(ફના હો ચુકા મેફના હો ચુકા)—એ રાહ

જોજાએ બદરદીનહસન—બતા અએ જવાં જલદી હય કોનતુ
યહાં કીસ તરેહ આયા અએ નેકખુ
કોઇ મેરે શવહરકા દીલદાર હય
તુજે યાંહ હય કીસ કામકી જુસતેજુ
તુજે દેખ હોતી હય હશરત મુજે
નજર આતો હય તુજસે ઊલફતકી બુ
લીખાથા મુકદરમે મેરે યહી
મીલે મુજકો શવહર બરો જીશતરૂ

વોહી રાહ.

બદરૂદીનહસન—ન વીસવાશ દીલમે જરા લાઈએ
સદા શુક્ર હકકા બજા લાઇએ
ખુદાકે કરમશે ખુસીકી હયજા
તુમારા હું શવહર ન ગભરાઇએ
દીઆ લેજ શાઇસકો ઇસ તલબ
વહાં ચોરાસા ખાના ભીજવાઇએ

(દોનોકા ખુલાબ કરના, ઓર જીનકા
દાખીલ હોકરબદરૂદીન હસનકો ખ્વાબસે
લે જાના.)

બાબ દુસરા--પરદા સાતવા.

દીમશકકા એક રાસ્તા.

દાખીલ હોના બદરૂદીન હશનકા.

બેત.

બદરૂદીન હુસન—દીખાઇ નહીં દેતા અપના મકાં
ફસાયા મુજે કીસને લાકર યહાં
મકાં હય કહાં જોજા હય કહાં
હુઇથી શબકો મેરી શાદી યહાં
સુનાઉં કીસે હાલ અપના યહાં
ફીસાના હુવા મેરા સારા બયાં
કીઆ મુજકો અફલાકને દર બદર
દીઆ ફેંક જાલીમને લાકર યહાં

જાના બદરૂદીન હસનક

——:0:——

બાબ દુસરા--પરદા આઠવા.

કેરૂકે વજીરકા મહેલ.

દુખ્તરે વઝીરકી ખુવાબસે બેદાર હોકર બદરૂદીન હશનકો ન પાનેસે ચોંકના, ઔર દાખીલ હોના વઝીર સમશુદીન મહમદકા.

ઝબાનો.

શમશુદીન મહુમદ—અફસોસ હમેશાંકે વાસતે હમારે દામને ગુરબત પર નીદામનકા દાગ લગ ગયા યે અગર ન પએદા હોતી તો બહેતરથા.

દુખ્તરે વઝર—અએ વાલીદે બુજરગવાર ખુદાવદે કરીમ આપકો કાયમ રખે યે કયા ગયેરતથી ઉસમે હલાક હોતી.

શમશુદીન—અએ બેહયા ધસે જીયાદા બે ધજત હોગી કે તું, એક શાધસ કુંજરેકે સાથ કતખુદાધ હુઈ.

દુખતરે વજીર—સુભાન અલાહ આપકો યેહી ખીયાલ હય અએ બુજરગવાર શખ્સકો જો મેરે પાસ આયાથા નીહાયત હુશન ખુશ જવાન હય વોઅભી જાએ જરૂરકો ગયા હય યકીન હય કેવો અભી આતા હોગા.

શમશુદીન—તું સચ કહેતી હએ અએ નાબકાર, તેરી શાદી શખકુ એક શાંઉસ બદ સુરતકે સાથ હુધથી જીસે બાદશાહને તજવીજ કરકે ભેજાથા

દુખતરે વજીર—આપ દેખ લીજીએ બલકે એક ચીજ મેરી બયાન સદાકતકે વાસતે મોજુદ હય, વો યેહ હયકે ઉસકે કપડે દશતાર કમીસ વગેરા જો ઉસને સબકો મેજપર રખીથી વો મોજુદ હય.

(દેખના શમશુદીનકા બદરૂદીનકા અમામા ઓર કાગજ અંદર દેખકે ચોકના ઓર નીકાલ લેના.)

શમશુદીન—(ખુદસે) ખુદાવંદા યે કયા ધસરાર હય દસતારતો વજીરાતકા માલુમ હોતા હય.

બેત

શમશુદીન—મીલા એક કાગજ હય દશતારસે
જીસે દેખકર જીપરેશાન હય
લીખા હય મેરે ભાઈકા શર બશર
હમારા ભતીજાયે જીશાં હય
કરૂં જલદ જાકર મે ઉસકી તલાશ
મુલાકાતકા ઉસકે અરમાન હય

જાના વજીર શમસુદીન મહમદકા

જબાની

દુખતરે વજીર—અએ પરવરદેગાર તેરા હજાર હજાર શુકર હય

કે તુને મેરા નંગો નામુશ રખલીઆ ઓર શવહરે
ઇજત ફખરે ખાનમાં અતા કીઆ.

જાના દુખતરે વજીરકા

——:o:——

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

(દરબાર સેનશાહે કેરકી)

દાખીલ હોના શમસુદીન વજીરકા

મશાનવી

(અગી જોગન અએ દરદકી મુબતેલા)—એ રાહ

શમશુદીન—મુજે જુશતેજુ જીશકીથી અએ શહેરયાર
યહાં ઉસકો લેઆયા પરવર દેગાર—મુજે
મેરી લડકી ઇસે હુઇ કતખુદા
દરખતે ઉમીદ ઉસે લાયા હય બાર—મુજે
તઆજુબ હય મુજકો પર ઇત્તેફાતકા
હુવાઇસ જગે ઉસકા કયુંકર ગુજાર—મુજે
હુવા ગુમ શબ તારમે વો જવાન
નહી ઉસકા મીલતા પતા જીનહાર—મુજે

વોહી રાહ

બાદશાહ—ખુશી મુજકો હાંસીલ હુઇ અએ વજીર
કે બર વખ્ત પહોંચા તેરા દાવેગીર—ખુશી
ન માયુશ હો હીજર મે અએ વજીર
મુલાકાતકા ઉસકે દીલ હય બશીર—ખુશી
કીયા રહમ હકને તેરે દીલપર
જમીને ખુશીમે કીઆ જાએગીર—ખુશી

પરદા પડના

બાબ તીસરા—પરદા દુસરા.

શરતા.

દાખીલ હોના દુખતરે શમશુદીનકા ફકીરકે લીબાસમે વ તાઆલાશ કરને બદરૂદીન હશનકી

ગજલ.

(તું કીસબારસે આજ દુરરે યતીમ)—એ રાહ

જોજાએ બદરૂદીનહુસન—હુંઈ છુપીને મયે બેજાર હું
તેગ ચશમ નરગીસકી બીમાર હું—હુંઈ
ખુદાકે લીએ જલદ આજા કહીં
કે સુરતકે તેરી તલબગાર હું—હુંઈ
કીઆ તુજપે શદકે શબી માલોજર
બસ અબ જાન દેનેપે તઈઆર હું—હુંઈ
કીઆ નીમ બીસમીલ તેરે હીજરને
તેરે લાલે લબકો ખરીદદાર હું—હુંઈ

જબાની

જોજાએ બદરૂદીનહુસન—આતશે ફુરકતને ઉમેદકો જલા દીઆ ચશમએ ચશમને નીહાલ દીલકો બહા દીઆ યારસે દીલ લગા હય દીલકો બેતાબ હય, ખુદા જાને બગ બાંકા કીધર ખીઆલ હય દીલ દોલત હુશનસે માલ માલ હય દીલમે ફકીરીકા ખીઆલ હય ઇશકકા યેહી અંજામ હય.

ગજલ.

(દારે ફનાસે દીલકો ઉઠાએગા યા નહી)—રાહ

જોજાએ બદરૂદીન હુસન—
મશજીદમે શેખ દેરમે અશનામકો શલામ
હોવે કુબુલ કુફરકો ઇશલામકો શલામ—મ.

ચકરમે મેરે શાથ પરેશાંનયે મુદામ
ઇસ વાસ્તે હય ગર્દીશે અયામકો શલામ—મ.
મુનાસયે મેરે રંનાજકે હીજરમે રાતદીન
પોચાઇઓ શબા શહેરો શામકો શલામ—મ.
સદકેસે ઇનકે ગુજરી હય એશો નીશાતમે
મેકો શબોકો શાકીઓ ઓર જામકો શલામ—મ.

જાના જોગનએ બદરૂદીન હશન

——:o:——

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ

દીખલાઇ દેના માદરે બદરૂદીન હશન

ઠુમરી.

અપને શાહજાદે આલમકે લીએ—એ રાહ

માદરે બદરૂદીન હુસન—હુવા ગુમ મેરા હાય લખતે જીગર
ખુદા જાને કીસી જા હય વો જલવેગર—હુવા.
મેરા ખાન એ ચશમે તારીક હય
કહાં હય હાય મેરા નુરે બશર—હુવા.
કહાં હય તેરી જુલફદી જુરસે
કહાં હય તેરા હુશને ગશ્કે કમર—હુવા.
ફગારે હુવા શાહકે ઓફસે
હુવા ચરખકે હાથસે દર બદર—હુવા.
નહીં ચેન દીલકો મેરે દરદસે
જુદા હો ગયા જખસે લખતે જીગર—હુવા.

ગાતે ગાતે હુવે

જાના માદરે બદરૂદીનહશન ઓર ફકીરોકા આન

ગજલ

(અગર હમને દીલ સનમકો દીયા)—એ રાહ

ફકીરી—દુનીઆમે આકે દોસતો રહેના નહીં સદા
દર ચીજમે હય અકસ ફીગન જલવએ ખુદા—દ.
અપના પીગાને દોસ્ત હરએક એસો અકરૂબા
હય જીંદગી યે શભી દોલત કે આશના—દ.
કુરાનમે કહા હએ ખુદાને કુલે ફાન
બ્હુજ જાતે કીબરીઆ હય શભી ચીજકો ફના—દ.
જાએ કરો ન મુફત મે ઉમરે અજીજકો
મશગુલમે બેએઠ કરો હરદમ ખુદા ખુદા—દ.

(બએકના ફકીરોકા અસર હાબીત હોના
બદરૂદીન હશનકા.)

મસનવી

(મહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ)—એ રાહ.

બદરૂદીન હુસન—ગુરૂજી શુનો યે મેરી ઇલતેજા
મુજે જોગ દો જલ્દ બહરે ખુદા
સતાયા બોહત મુજકો અફલાકને
જુવાનીકા પાયા ન મએને મજા

વોહી રાહ.

ગુરૂ ફકીરકા—ઉઠા અપને દીલસે તું અએસા ખીઆલ
ફકીરીકા લેના હય કારે મહાલ
ન બદ દીલ મુસીબતસે હો અએ જવાં
તુજે આજમાતા હએ એજદે તઆલ
જમાના નહી એકશાન એક તોર
જો આગાજ ગમહો ખુશી હય મોઆલ
જરા કામ ફરમા તુંહો શબર કર
સુના દે હમે શર બશર અપના હાલ

બેત

બદરૂદીનહુસન—સુનાવું ગુરૂજી મે કયા અપના હાલ
તુમે હોગી સુનનેસે રીકત કમાલ
મેરા ખાનદાં હએ શરીફો ન જાબ
મય સર હય શગ મુજકો જોહા જલાલ
શહેર બાંસગકાથા મએ હમનીસું
અચાનક મુકદરમે આયા જવાલ
પરીકી મદદસે હુઇ કતખુદા
સમજતા હું જીસકોમે ખાબો ખીઆલ
હુવા મુજકો મુદતસે શહેરા નસીબ
પડાહું કંઈ સાલસે બશતે હાલ
ગુરૂજી—તેરા હાલ હમને સરાસર સુનાં
હકીકતમે હય તેરા કહેના રવાં
જમાના ગયા સારા ગમકા ગુજર
ખુશીકા સમજ અબ ઝમાન આ ગયા
ચલા જા બહોત જલદી સુવે દીમશક
ન વીસવાસ દીલમે જરા અપને લા
મીલેગે વહાં તુજસે તેરે અજીજ
કરેગા તું ઉસજા હકુમત સદા
ન તું ભુલીઓ સીજદે પાકકો
બજા લાઇએ શુકર અલાહકા

જાના બદરૂદીન હસનકા

——:o:——

બાબ તીસરા--પરદા ચોથા.

દીમસક.

(દરવાજે પર દાપીઝ હોના વજીર વ આવે

કારોકા મુસાફીરકી તાલાશમ.
અંગ્રેજી રાહ.
(દર ચાલે હાલે દીલમાં નોંધી લો)—એ રાહ

અહેકારો—યાંહકાથા જો શાહા વાલા હશમ
ગયા રાહે દુનીઆસે શુએ અદમ
વશીઆત ઊસકીથી વાપસમે
હમારા જીતના હય યે જાહો હશમ
જો દાખીલ હો પહેલે દર શહેરમે
દે દેના ઊસકો યે રાજ કલમ
(દાખીલ હોના બદરૂદીનહસનકા.

બેત.

વજીર—ખુદા ખુશ રખે આપકો હર ઘડી
હમેશાં હો કાયમ તેરી સરવરી
યહાંકે હુઇ બાદશાહકી વફાત
વસીયતથી ઊસકી હમે આખરીં
જો પહેલે હો દાખીલ દર શહેરમે
ઊસે દેના ઇસ શહેરકી અફસરી
અમાનત હય મોજુદ અલીએ શીતાબ
કરો તખ્ત શાહીપે જલવએ ગરી
(લે જાના બદરૂદીન હશનકો.)

——:o:——

બાબ તીસરા--પરદા પાંચવા.

જંગલ.

દાખીલ હોના જોજાએ બદરૂદીન હસનકી

ગજલ.

(લબે હય જાન બક્ષકે ઉલફતમે લબપર જાન આઇ હય)–એ રાહ

જોજાએ બદરૂદીનહુસન—

નહી કહેતા તેરી જાનીબસે કુછ બેદનતે આઇ હએ
મગર હો અપને બખતકી રસાકીના રસાઇ હય
રહે કયા મંઝીલત બાકી હમારી દેરે ઉલફતમે
તુમારે વાસ્તે ચોશર યહાં દીલકી બીછાઈ હય
ન કીજીએ મન હોનેસે બુખારે દીલ નીકલતા હય
હકીમો દરદકી મેરી યેહી શાફી દવાઇ હય
ન તરસા શરબતે દીદારસે તું અએ બુત ન તરસા
શહીદે નાજકી તેરી લબોપર જાન આઇ હય

ગજલ

(ગઇ એક બ એકનો હવા પલટનાહી દીલકો મેરે કરાર હય)–એ રાહ

જોજાએ બદરૂદીનહુસન—

જોકજાને અએ બુતે બેવફા તુજે હુશન નાજો અદા કીઆ
તેરે દીલમે થોડી વફા નહી તો કસમે ખુદાકી યે કયા કીઆ
કીઆ જોશ આશકને કીયાં સીતમ કે હમારા નકરો વફા સનમ
તેરે દીલમે રખતી હય એકદમ શમી બનજો બનસે બહાદીઆ
ખીઆલે વસલમે મર ગયે તેરે ગમમે છીસે ગુજર ગએ
વહીં આકે રશકે રકીબને હમે સોતે સોતે જગા દીઆ

(દાખીલ હોના, માદરે બદરૂદીન હસનકી)

મસનવી.

(કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએ)—એ રાહ

માદરે બદરૂદીન—પરી હએ કોઇ યાકે ઇનશાન હએ
તુજે દેખકર અકલ હએરાન હય

તેરે દીલકો અઝ જહન હય કીસ જુલફસે
તું કયું મીસલે શાના પરેશાંન હય
લીઆ કીસકી ઉલફતમેં તુને યે જોગ
જીસે દેખકર જાન કુરબાન હય

ગજલ

(કહેદો અયે કોઇ જાકે મેરે શાહ સવારકો)—રાહ

જોજાએ બદરૂદીનહુસન—

કીયા કહું કયા હો ગઇ ફંશકસે હાલત મેરી
ખાકમે મીલ ગઇ સબ સીકલો સાહત મેરી—કીયા.
કીયા કહું હાલ મુસીબતમે કયા કયા ગુજરા
ખુન રૂલવાએગા બેશક, તુમે રીકત મેરી—કયા
કુછ નઇ બાત નહી ગીરીઆ જારી અપની
એક મુદતસેભી હોગઇ હય આદત મેરી—કયા

જબાની.

જોજાએ બદરૂદીન—અએ માદરે મહેરબાન કુછ ન પુછ મેરી દાસ્તાન બયાન નહી કર શકતી ગુનગએ દીલ ગમશે શીના ચાક હય મએ વજીર શમશુદીન મહમદકી બેટી હું મેરી શાદી અપને ચચાકે બેટે બદરૂદીન હશનકે સાથ હુઇથી લેકીન શબ કતખુદાઇમે મેર શોહરા મુજસે જુદા હો ગયા ખુદા જાને ઉસપર કયા ગુજરી તીન બરસ તક ઉસ કદર ઉસકી આમદ આમદકી મુનતેજીર રહી નાચાર ઉસકી તાલાશમે શહેરા બુર અપતી અાતી

માદરે બદરૂદીન—અએ મેરી જાન મેં તેરેપર કુરબાન, મએ ઉસીકી માદર હું એક મુદતસે વો મુજસે જુદા હો ગયા મે ઉસીકી તાલાશમે શબ રોજ રોતા ખાતીથી, પરમુજે ઉસકા મીલનેકા ઉમેદ નહી હુઈ આજ તેરી ગુફતેગુસે દીલ ગવાહી દેતા હય કે ઇન શાઅલાતાલાહ બહોત જલદ દુરે મકસુદ હાથ લગેગા.

જાના દોનાકા

બાબ તીસરા—પરદા છઠા.

દીમરાક

(મુબારક બાદ દેના લોગોકા બદરૂદીન હશનકા તખ્ત નશીનકા, ઔર બદરૂદીન હસનકા તખ્તપર બએઠા હવે દીખલાઈ દેના.)

અંગ્રેજી રાહ.

(દર ચાલે હાલે દીલમાં નોખી લો)—એ રાહ

અહેલેકારો—કરો અએશો અશરત શબી બાશોઆમ
ખુદાને કીઆ રંજો તુમપે હરામ
કીએ દુર હકને સભી દરદો ગમ
પીઓ બાદ અએસો અશરત મુદામ
હુવા તખ્તે શાહી પે રોનક ફરોજ
શાહે બદરૂદીન નામ અલી મુકામ

દાખીલ હોના દરબાનકા

જબાની

દરબાન—જનાબે અલી મહેલપર ફકીરોકા મજમુઆ જમાહએ
અગર હુકમ હોતો આને દઊં.

બદરૂદીન હુસન—જલદ હાજર કરો.

(આના ફકીરોકા ઔર અર્જ કરના અપને હાલપર)

બેત

ફકીરે અવલ—દેહલીસે મે આયા હું મુઝે જાના હય ગમપૂર
એક કોડી મેરે પાસ નહીં રાસ્ત હય દુર
હું બક્ષીસે જનાબકા હરવખ્ત ખુવાશત ગાર
યહાં પડા ઉતઅએ અલીપે અએ હુઝુર

ફકીરે દુયુમ—સુલતાને જી હશમ બેપન શર બશર કદર

શોજીસે શાહે લુતફો કરમ હશતમ કુન જહૂર
માહમો તંગ દસ્તીમાં દસ્તગીર શુદ
બે નવાજ અઝ સખાવતે બેશ મગ હજુર
જોજાએ બદરૂદીન—હય બાદીશને માલો દોલત નહીં
કીસી ચીજકી તુજસે ચાહત નહીં
ફકીરીસે બહેતર નહીં કોઇસે
કીસી ચીજપે ઇશ્કો અજમત નહીં
દુશુલે કદમ બોશી હય આરજુ
શાવા ઇસકે ઓર કોઇ હસરત નહીં

મસનવી

(અરી જોગન અએ દરદકી મુબતલા)—એ રાહ

બદરૂદીનહુસન—સુનાવો હમે હાલ અપના જરા
હુવા કયા સબબ આપકો જોગકા—સુ.
યે કયું મુહપે અપને રચાઇ ભભુત
હુઈ કીસકી ઉલફતમે ગમકા અશા—સુ.

વોડી ગઇ

જોજાએ બદરૂદીન—ન પુછો મેરા હાલ અએ બાદશાહ
સુનાવું તુમે અપના કયા માંજરા—ન,
કહું કયા મેરા દીલ ઠીકાને નહીં
મેરા વાલીએ સલતન લુટ ગયા—ન.
તેરા નામ નામીસે હમ નામ થા
હુઇથી મે જીસ સબબસે કતખુદા—ન.
શબે કતખુદાઇ મન હુશનમે
હુવા મેરા ખાવીંદ મુજસે જુદા—ન.
મુજે રાત દીન ઉસકી હય જુસતેજુ
યેહી હય સબબ ઇસ મેરે જોગકા—ન.

બેત

બદરૂદીન હસન—હકીકત જો કુછ તુને ઇજહારકી
ગવાહી હય વો તેરે આજારકી

દીખા ગર તેરે પાસ હો જલદ તર
નીશાની કોઈ અપને દીલદારકી

જોજાએ બદરૂદીન—બગુજ યાશો હશરત નહીં યારસે
મીલા મુજકો ગમ મેરે ગમ ખ્વારસે
મગર એક કાગજ મેરે પાસ હય
બર આમદ હુવાથા જો દસ્તારસે

(બદરૂદીનકા તખ્તપરસે ઉઠ બગલગીર હોના
અપની જોજાસે ઔર માદરસે

બેત

બદરૂદીન હસન—મેહીં તેરા શોહર મેહીં તેરા યાર
મેહીં તેરા મુનીસ મેહીં ગમ ગુસાર
દવા લા દવાથી મરજ લા ઇલાજ
તેરે દરદ હીજરોશે થા બે કરાર
જુદા તુજસે હોકર શબે કત ખુદા
પરેશાં ફીરતાથા લેલા નીહાર
ખુદાકી અજબ શાન હય બે નીઆજ
કીઆ મુજકો ઇસ સહેરકા સહેરીયાર

સબકા ખુસીમે ગાના.

અંગ્રેજી રાહ.

(Glory glory Abyssinia.)

સબ—અન દોહો અલમ શબ દુર હુવા
દીલ બશારતસે મામુર હુવા
સબ રંજ મહન કાફુર હુવા
દીલ શાદ હરએક મંગુર હુવા.
ભર ભર કે પીએ હમ જામ શબ
દીલમે ખુશી હોવે મખમુર
દુશમનકા કલેજા હશરતસે
ઇસ દરજે જલા તંનુર

——:o——

તમામ હુવા.

——:o:——